

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 23 marca 2020 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. stwierdził, że T. K. nie podlega w okresie od dnia 31 maja 2019 r. ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownik zatrudniony u płatnika składek – K. W.. W uzasadnieniu organ rentowy powołał się na pozornosc zawartej między tymi osobami umowy o pracę, która – w ocenie organu rentowego miała jedynie na celu uzyskanie przez T. K. pracowniczego tytułu do ubezpieczeń społecznych i skorzystania ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego w związku z niezdolnością do pracy. Organ rentowy podkreślił, że bezpośrednio przed zgłoszeniem jej osoby do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego jako pracownika od 31 maja 2019 r. przez płatnika składek nie posiadała ona tytułu do ubezpieczenia chorobowego, z którego nabywa się prawo do świadczeń w postaci zasiłku chorobowego. Zdaniem Zakładu w przedmiotowej sprawie brak jest nadto dowodów potwierdzających rzeczywiste wykonywanie przez ubezpieczoną pracy, w tym czynności wymienionych w zakresie obowiązków. Organ wskazał także, że wnioskodawczyni została zatrudniona na nowoutworzonym stanowisku pracy, w trakcie niezdolności do pracy, jednocześnie też płatnik nie zatrudnił nowego pracownika na okres usprawiedliwionej nieobecności w pracy ubezpieczonej. (decyzja k. 6 – 74 verte akt ZUS)

T. K. reprezentowana przez zawodowego pełnomocnika oraz płatnik składek K. W. w dniu 28 kwietnia 2020 r. oraz 5 maja 2020 r. złożyły odwołania od powyższej decyzji, wnosząc o jej zmianę poprzez ustalenie, że T. K. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym w spornym okresie. Skarżące podkreśliły, że ubezpieczona wykonywała faktycznie obowiązki pracownicze wynikające z umowy o pracę, że na polecenie płatnika zajmowała się i nadal zajmuje przede wszystkim analizami ekonomicznymi, w tym w szczególności wyliczała zysk z poszczególnych zamówień, jak również zysk w skali miesiąca. Podniosły, że zestawienia sporządzane przez T. K. pozwalają pracodawcy na bieżącą kontrolę dochodowości przedsiębiorstwa. Wskazały także na kolejny rodzaj analizy przygotowywanej przez ubezpieczoną w ramach obowiązków pracowniczych - zestawienie kosztów wykonanej usługi montażu, otrzymywanie poleceń przyjmowania większości dostaw, które odbywały się do siedziby pracodawcy, jak również przypisywania dostarczonych materiałów na poszczególne zamówienia dokonane przez klientów firmy (...). Podniosły także, że wnioskodawczyni pobierała gotówkę z utargu i wpłacała ją we wpłatomacie na firmowy rachunek bankowy. Płatnik podkreśliła nadto, że mimo formalnego wniosku o urlop wypoczynkowy ubezpieczona faktycznie z niego nie skorzystała i wykonywała pracę. (odwołanie k. 3 – 5 verte, odwołanie k. 3 – 4 akt o sygn. VIII U 1185/20)

Odpowiadając na odwołania organ rentowy wniósł o ich oddalenie, wywodząc jak w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. (odpowiedź na odwołanie k. 4 – 5 verte, odpowiedź na odwołanie k. 6 -10 akt o sygn. VIII U 1185/20)

Sprawy obu odwołań połączone zostały do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia. (okoliczność bezsporna)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

K. W. prowadzi w Ł. pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie wpisu do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej - pod firmą (...), której przeważającym przedmiotem jest sprzedaż i montaż stolarki obrotowej oraz osłon okiennych. Firma ta ma jedną siedzibę i jedno biuro w Ł.. W firmie są na wyposażeniu 4 komputery. (bezsporne, a nadto zeznania wnioskodawczyni T. K. 00:02:41 – 00:39:57, płyta CD k. 685 w zw. z 00:09:43, płyta CD k. 1470)

T. K. legitymuje się wykształceniem podstawowym. Nie ma ukończonych kursów księgowych. (kwestionariusz osobowy w załączonych aktach osobowych, zeznania wnioskodawczyni T. K. 00:02:41 – 00:39:57, płyta CD k. 685, zeznania wnioskodawczyni K. W. 01:01:46 – 01:12:50, płyta CD k. 685 w zw. z 00:33:32, płyta CD k. 1470)

K. W. jest córką T. K.. Osoby te nie zamieszkują wspólnie. (bezsporne)

Po odbyciu stażu, którego organizatorem był Urząd Pracy w Ł. - w okresie od 1 grudnia 2017 r. do 28 lutego 2018 r. ubezpieczona świadczyła pracę w firmie (...) K. W. w Ł. jako technik prac biurowych, na podstawie umowy o pracę na 1/2 etatu. (świadcstwo pracy w załączonych aktach osobowych)

We wskazanym okresie ubezpieczona była zatrudniona na stanowisku sprzedawcy i obsługi klienta. Sprzedawała wówczas osłony okienne, rolety, moskitiery. Sprzedaż odbywała się w biurze, które nie było sklepem. Ubezpieczona, na podstawie zamówienia, zwracała się do producenta. W tamtym okresie była uprawniona do podpisywania faktur i do ich wystawiania. Doradzała też klientom. Składała zamówienia mailowo. Wskazana umowa o pracę zakończyła się z końcem lutego 2018 r. na mocy porozumienia stron. Następnie wnioskodawczyni była zarejestrowana jako bezrobotna w Powiatowym Urzędzie Pracy bez prawa do zasiłku, ponieważ posiada grupę inwalidzką. (zeznania wnioskodawczyni T. K. 00:02:41 – 00:39:57, płyta CD k. 685 w zw. z 00:09:43, płyta CD k. 1470)

Pod koniec 2018 r. Urząd Pracy zaproponował ubezpieczonej udział w programie finansowanym ze środków unijnych. Organizatorem tego programu był Urząd Pracy w Ł.. Program ten trwał 5 miesięcy. Od 10 grudnia 2018 r. do 30 maja 2019 r. wnioskodawczyni odbywała staż realizowany w ramach tego projektu o nazwie ". (...) bierności do aktywności", prowadzony w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego i organizowanym przez (...) spółkę z o.o. spółkę komandytową w P.. Staż ten odbyła w firmie swej córki - K. W.. Płatnik nie ponosiła żadnych kosztów związanych z wynagrodzeniem jej matki i było ono współfinansowane przez Unię Europejską. W umowie o staż nie wskazano, że warunkiem ukończenia stażu jest następnie zatrudnienie przez pracodawcę. We wskazanym okresie ubezpieczona była zgłoszona do ubezpieczeń społecznych przez (...) spółkę z o.o. spółkę komandytową w P. jako osoba pobierająca stypendium w okresie stażu i zostały za nią opłacone należne składki do ZUS. W okresie tego stażu ubezpieczona nie miała wystawionego żadnego zaświadczenia o niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy stażysty. Ubezpieczona została wówczas zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy przez płatnika na stanowisku animatora czasu wolnego. Zajmowała się w tym okresie klientami i dziećmi klientów, nie była uprawniona do wstawiania faktur, ani do ich podpisywania. Miała świadczyć pracę od godz. 9.00 do 17.00 codziennie, w siedzibie firmy w Ł.. W tamtym okresie nie miała przydzielonego swojego pokoju. (umowa k. 523 – 527, (...) k. 534 - 537, pismo (...) spółki z o.o. spółki komandytowej w P. k. 533, wykaz osób odbywających staż k. 538 – 542, zeznania wnioskodawczyni T. K. 00:02:41 – 00:35:09 w zw. z 00:09:43 – 00:23:19, płyta CD k. 1470, płyta CD k. 685, zeznania wnioskodawczyni K. W. 01:01:46 – 01:12:50, płyta CD k. 685 w zw. z 00:33:32, płyta CD k. 1470, zeznania świadka A. J. (1) 02:15:50 – 02:20:43, płyta CD k. 685)

W okresie od 6 maja do 31 sierpnia 2019 r. ubezpieczona była niezdolna do pracy z powodu urazu kolana. Była hospitalizowana w lipcu 2019 r. na Oddziale Ortopedycznym w Wojewódzkim Wielospecjalistycznym Centrum Onkologii i Traumatologii im. M. K. w Ł. w związku z zabiegiem artroskopii leczniczej lewego stawu kolanowego. Hospitalizacja poprzedzona była wykonaną biopsją kolana lewego a także badaniem scyntygrafii kośćca, które wykazały złamanie. W związku z opisanym urazem kolana wnioskodawczyni była też konsultowana onkologicznie. (zeznania wnioskodawczyni T. K. 00:02:41 – 00:35:09, płyta CD k. 685, dokumentacja medyczna z Niepublicznego ZOZ Przychodnia (...) w Ł. k. 290, dokumentacja medyczna z Wojewódzkiego Wielospecjalistycznego Centrum Onkologii i Traumatologii im. M. K. w Ł. k. 328- 400 verte, historia choroby z (...) k. 437 - 452, dokumentacja medyczna z SPZOZ CSK UM w Ł. k. 512- 517, dokumentacja medyczna k. 550 – 577, pismo (...) w Ł. k. 1278)

Po zakończeniu okresu stażu, w okresie zwolnienia lekarskiego T. K. podpisała wraz z córką K. W. - właścicielką firmy (...) w Ł. umowę o pracę, jaka miała być wykonywana przez nią od 31 maja 2019 r., na czas określony do dnia 30 sierpnia 2019 r. w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku pracownika biurowego z wynagrodzeniem w wysokości 2.250 zł brutto. (umowa o pracę w złączonych aktach osobowych)

Dzień później, tj. w dniu 1 czerwca 2019 r. (sobota), także w okresie orzeczonej niezdolności do pracy T. K. podpisała z K. W. właścicielką firmy (...) w Ł. kolejną umowę o pracę na czas określony do dnia 31 sierpnia 2019 r., na mocy której miała być zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku pracownika biurowego z wynagrodzeniem

minimalnym. (umowa o pracę włączonych aktach osobowych, zeznania wnioskodawczyni K. W. 00:41:57, płyta CD k. 1470)

W dniu 31 sierpnia 2019 r. T. K. podpisała z K. W. kolejną umowę o pracę, na mocy której miała świadczyć dalej pracę na czas nieokreślony w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku pracownika biurowego z wynagrodzeniem minimalnym. (umowa o pracę włączonych aktach osobowych)

Sporządzono kartę wstępnego szkolenia ubezpieczonej z zakresu BHP w datach 2-3 września 2019 r. (karta szkolenia wstępnego BHP włączonych aktach osobowych)

Ubezpieczona otrzymała pisemny zakres obowiązków pracowniczych, zgodnie z treścią którego do jej czynności miały w szczególności należeć:

- prace kancelaryjne w tym przyjmowanie i segregowanie korespondencji,
- rejestrowanie pism otrzymanych i wychodzących,
- prowadzenie kalendarza spotkań,
- udzielanie ogólnych informacji klientom sklepu,
- obsługa urzędzeń biurowych.

(pisemny zakres obowiązków włączonych aktach osobowych)

Płatnik składek w dniu 3 czerwca 2019 r. dokonał zgłoszenia wnioskodawczyni do ubezpieczenia emerytalnego, rentowych, chorobowego, wypadkowego oraz zdrowotnego z tytułu zawartej umowy o pracę od dnia 1 czerwca 2019 r., a po dokonaniu korekty w dniu 13 listopada 2019 r. - od dnia 31 maja 2019 r. (bezsporne)

W dniu 2 września 2019 r. T. K. przedłożyła orzeczenie lekarskie o zdolności do pracy na stanowisku pracownika biurowego wystawione przez lekarza do badań profilaktycznych. Powyższe zaświadczenie zostało wystawione na wyraźną prośbę ubezpieczonej, która zdecydowała się wówczas na przerwanie leczenia. (orzeczenie lekarskie włączonych aktach osobowych)

T. K. miała zostać zatrudniona na nowoutworzonym stanowisku. Na podstawie spornych umów o pracę miała pracować od poniedziałku do piątku w godzinach 9 – 17 i przejąć obowiązki pracownicy J. K., która od lipca 2019 r. korzystała ze zwolnienia lekarskiego w związku z ciążą. Początkowo miała ona zapoznawać się z pracą, drukować faktury, odbierać pocztę, w razie nieobecności innych pracowników też zajmować się klientami, sprawdzać zgodność z fakturą dostarczonego towaru, ceny i prawidłowość zastosowania rabatu przez producenta, jakość tego towaru, miała także w późniejszym okresie wyliczać miesięczny zysk i zliczać montaż. Wysokość prowizji obliczanej od obrotu wyliczał płatnik. W tej firmie była jedna skrzynka e – mailowa, ale wiadomości wysyłane przez danego pracownika były podpisywane jego imieniem i nazwiskiem. Faktury były wystawiane w programie (...), do którego pracownicy mieli swój indywidualny login. Od 2020 r. ubezpieczona miała wystawiać faktury i podpisywać je. Nie był wymagany osobisty odbiór faktur VAT i były one przesyłane do płatnika drogą e - mailową. Od marca 2020 r. miała też wykonywać przelewy z konta bankowego płatnika, gdyż w dniu 10 stycznia 2020 r. rachunek bankowy K. W. z indywidualnego został przekształcony w rachunek bankowy wspólny prowadzony także na rzecz T. K.. Od listopada 2020 r. etat wnioskodawczyni miał ulec ograniczeniu do 1/2, a od maja 2021 r. wynosić 3/4. (zeznania wnioskodawczyni T. K. 00:02:41 – 00:39:57, płyta CD k. 685 w zw. z 00:09:43 – 00:30:32, płyta CD k. 1470, zeznania wnioskodawczyni K. W. 01:01:46 – 01:12:50, płyta CD k. 685 w zw. z 00:33:32 – 00:41:57, płyta CD k. 1470, pismo A. Banku k. 1378, historia rachunku bankowego k. 1378, zeznania świadka I. A. 01:48:24, płyta CD k. 685, zeznania świadka A. J. (1) 02:03:10, płyta CD k. 685, pismo firmy (...) k. 1300)

W dokumentacji płatnika wskazano, że we wrześniu 2019 r. T. K. miała udzielony urlop wypoczynkowy. (wnioski o urlop i lista obecności w załączonych aktach osobowych)

W okresie od 1 października 2019 r. do 12 grudnia 2019r. wnioskodawczyni ponownie była niezdolna do pracy z powodu choroby. W październiku 2019 r. była hospitalizowana na Oddziale Reumatologii z powodu schorzenia występującego u niej od dzieciństwa. Dokuczał jej wówczas ból stawów i nie mogła się poruszać. Nie wykryto natomiast żadnych nowotworów. (zeznania wnioskodawczyni T. K. 00:02:41 – 00:35:09, płyta CD k. 685 w zw. z 00:09:43, płyta CD k. 1470, dokumentacja medyczna z Wojewódzkiego Wielospecjalistycznego Centrum Onkologii i Traumatologii im. M. K. w Ł. k. 401 – 402, dokumentacja medyczna z gabinetu lekarza reumatologa J. M. k. 417 – 420 verte, historia choroby z Poradni Reumatologicznej k. 498, k. 687 - 651 historia choroby z (...) k. 637 – 643, historia choroby z (...). B. – Z. k. 864 – 867)

W okresach usprawiedliwionej nieobecności w pracy T. K. nie zatrudniono nowego pracownika na jej miejsce, a obowiązki wykonywał sam płatnik oraz pozostałe pracownice, choć żadna z nich nie otrzymała z tytułu przejścia innych obowiązków dodatkowego wynagrodzenia. (bezsporne, a nadto zeznania wnioskodawczyni T. K. 00:02:41 – 00:35:09, płyta CD k. 685 w zw. z 00:09:43, płyta CD k. 1470)

Płatnik opłacał za T. K. należne składki na ubezpieczenia społeczne. (okoliczność bezsporna)

Firma (...) K. W. w Ł. w 2019 r. uzyskała dochód w kwocie - 68.649,29 zł. (wydruk z księgi przychodów i rozchodów w aktach ZUS, k. 888- 988)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o całokształt materiału dowodowego zebranego w sprawie, w szczególności w oparciu o dokumenty zawarte w aktach sprawy oraz w załączonych do akt sprawy aktach ZUS z przebiegu kontroli doraźnej u płatnika składek K. W. prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą (...) w Ł..

Rozpoznając sprawę Sąd odmówił wiary twierdzeniom odwołujących na okoliczność faktycznego świadczenia przez T. K. pracy w reżimie pracowniczym w okresie od 31 maja 2019 r. Nie znajdują one bowiem poparcia w zebranym w sprawie materiale dowodowym.

W niniejszym postępowaniu nie zostały przedstawione wiarygodne dowody na okoliczność, że ubezpieczona faktycznie świadczyła pracę w spornym okresie u płatnika w ramach stosunku pracy, w pełnym wymiarze czasu pracy, zgodnie z zawartymi umowami o pracę. Dowody z osobowych źródeł dowodowych - zarówno zeznania zawnioskowanych świadków jak i przesłuchanie odwołujących nie potwierdziły w żaden sposób okoliczności faktycznego świadczenia pracy przez T. K. pracy we wskazanym w umowie o pracę charakterze. Ostatecznie nawet sama wnioskodawczyni T. K. przyznała, że nie dokumentowała nigdzie pracy. (k. 1468)

Na okoliczność faktycznego świadczenia pracy ze spornego okresu tj. przed datą wszczęcia postępowania kontrolnego przez ZUS i przed datą wydania zaskarżonej decyzji, została przedłożona jedynie dokumentacja w postaci 6 dowodów wypłat KW, lecz z uwagi na fakt, iż jest to dokumentacja wewnętrzna oraz sporządzona z datą, kiedy ubezpieczona u tego pracodawcy miała przebywać na urlopie wypoczynkowym, co potwierdza dokumentacja z akt osobowych w postaci wniosków o urlop, a dodatkowo także na listach obecności, te dni wskazano jako wolne od pracy, to należy te dowody uznać za niewiarygodne. Nie jest bowiem wykluczone, że zostały one sporządzone tylko dla potrzeb niniejszego postępowania w dacie późniejszej. Analogicznie także nie jest wiarygodny dokument - kopia zeszytu na potrzeby rozliczeń zysków i zamówień a także kosztów montażu. Na podstawie przedmiotowych zeszytów - dokumentów wewnętrznych nie sposób uznać, jaka faktycznie osoba nanosiła w nich odrębne adnotacje i w jakim okresie te dokumenty powstały oraz jaki udział w ich utworzeniu mogła w rzeczywistości mieć sama odwołująca, szczególnie, że ostatecznie przyznała, iż nigdy nie wyliczała wysokości prowizji obliczanej od obrotu, gdyż czynności te wykonywał sam płatnik, co potwierdzili dodatkowo też świadkowie – pracownice płatnika. Powyższe dokumenty sporządzone odrębnie nie stanowią zatem dowodu, że T. K. w czynnościach tych miała jakiś udział.

Natomiast na licznych dokumentach w postaci faktur VAT wystawionych na płatnika bądź przez płatnika i będących w posiadaniu bezstronnych osób trzecich, tj. kontrahentów brak jest jakiegokolwiek adnotacji (podpis sprzedawcy bądź podpis klienta) ubezpieczonej ze spornego okresu.

Brak jest także dokumentacji elektronicznej z loginem T. K. ze spornego okresu oraz korespondencji e – mailowej prowadzonej przez wnioskodawczynię. Przedłożona korespondencja dotyczy okresu już po dacie wydania zaskarżonej decyzji. W ocenie Sądu miała ona na celu jedynie stworzenie materiału dowodowego dla potrzeb niniejszego postępowania, zwłaszcza gdy uwzględni się okoliczność, że w postępowaniu przed organem rentowym nie została przedstawiona, gdyż powstała w dacie późniejszej.

Nadto zawnioskowani świadkowie nie potwierdzili jednoznacznie, aby ubezpieczona wykonała czynności zgodnie z treścią spornych umów o pracę, w reżimie pracowniczym.

Pracownicy płatnika: I. A., A. J. (2), M. G. nie pamiętali szczegółowo spornych okresów zatrudnienia ubezpieczonej i nie byli nawet w stanie wskazać, czy w ich trakcie była ona nieobecna w pracy, a jeśli tak to przez jaki okres. Pracownicy ci nie kojarzyli okresów jej niezdolności do pracy i urlopu wypoczynkowego, a odnośnie czynności pracowniczych to wskazywali jedynie te wykonywane w okresie stażu, bądź pojedyncze czynności świadczone dopiero po dacie wydania spornej decyzji, zaś świadek M. G. dodatkowo zeznał, że rzadko bywa w biurze płatnika i nie wie jakie czynności miałyby tam wykonywać ubezpieczona.

Podobnie świadek L. M. – pracownica firmy kurierskiej nie potrafiła wskazać od kiedy widywała w firmie płatnika ubezpieczoną i nie wiedziała czym miałyby ona się zajmować. Dodatkowo przyznała, że jako kurier przy doręczaniu przesyłek nie zawsze udawała się do biura firmy płatnika.

Świadek G. K. – właściciel budynku, w którym znajduje się firma (...) w Ł. bywał jedynie w jej siedzibie do dwóch razy w miesiącu przez chwilę i także nie potrafił wskazać jakie czynności miałyby wykonywać ubezpieczona na podstawie jakiej umowy i przyznał, że widywał T. K. przed siedzibą płatnika.

Natomiast klienci płatnika: J. S., M. K. (2), K. D. również nie byli w stanie potwierdzić jednoznacznie, czy świadczyła ona pracę zgodnie z treścią umów o pracę. Wyżej wymienieni także bywali w siedzibie płatnika bardzo rzadko, tj. od 3 razy do roku po 1 raz w miesiącu i nie wskazali żadnej konkretnej czynności, którą miałyby ona wykonać na ich rzecz.

Świadek P. W. – klient nie umiał natomiast sprecyzować, w którym dokładnie roku miałyby ona wykonać pracę i zeznał też, że nie zdarzyło mu się bezpośrednio coś załatwić z ubezpieczoną.

Także świadek J. Ż. przyznała, że nie potrafi umieścić nieregularnego widywania ubezpieczonej w firmie płatnika w jakichś konkretnych ramach czasowych i zeznała, że nie ma żadnej wiedzy na temat jej zakresu obowiązków.

Świadek D. G. – kontrahent płatnika również zeznał, że w tej firmie bywa tylko dwa razy do roku, przy czym jako okres, w którym miałyby on widzieć ubezpieczoną wskazał okres jej nieobecności pracy i urlopu wypoczynkowego (wrzesień – październik 2019 r.).

W ocenie Sądu niewykluczone jest, że świadkowie mogli przez krótki czas widzieć ubezpieczoną np. w siedzibie płatnika bądź przy jednorazowej prostej czynności, co miało stworzyć pozory, że praca była świadczona, szczególnie, że T. K. jest córką płatniczki i mogła ją odwiedzać bez żadnego związku z pracą. Nie sposób jednak uznać, że powyższe mieści się w pojęciu stosunku pracy (z podporządkowaniem pracowniczym), w pełnym wymiarze czasu pracy, zgodnie z treścią podpisanych tylko umów o pracę.

Nadto dokumenty - potwierdzenia doręczenia przesyłek do firmy płatnika dotyczą dni nieobjętych spornymi umowami o pracę, tylko okresów wcześniejszych, bądź okresu niezdolności do pracy T. K..

W ocenie Sądu także wykonywanie przez ubezpieczoną w spornym okresie pracy w pełnym wymiarze czasu pracy zgodnie z treścią spornych umów było niemożliwe ze względu na występujące u niej problemy zdrowotne, co

spowodowało, że dwie ze spornych umów zostały sporządzone z datą, gdy wnioskodawczyni była niezdolna do pracy, zaś orzeczenie lekarskie wystawiono na jej wyraźną prośbę poprzedzoną rezygnacją z dalszego leczenia.

Przedstawione zatem dokumenty w postaci w szczególności listy obecności, umów o pracę z akt osobowych nie stanowią dowodów faktycznego wykonywania przez T. K. w spornym okresie pracy w reżimie umowy o pracę w wymiarze pełnego etatu, a jedynie są potwierdzeniem ich formalnego sporządzenia. Fakt formalnego sporządzenia wskazanej wyżej dokumentacji miał na celu skonstruowanie okoliczności faktycznych świadczących o pozostawianiu ubezpieczonej w stosunku pracy z tą firmą płatnika, a w konsekwencji o podleganiu pracownikemu ubezpieczeniu społecznemu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołania nie są zasadne i podlegają oddaleniu.

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8 ust. 1 i art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2020 r., poz. 266 ze zmianami) pracownicy, to jest osoby pozostające w stosunku pracy podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym.

O uznaniu stosunku łączącego dwie osoby za stosunek pracy rozstrzygają przepisy prawa pracy.

Według art. 22 § 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. kodeks pracy (tekst jednolity Dz. U z 2019 r., poz. 1040 ze zmianami), przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju a rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem".

Do cech pojęciowych pracy stanowiącej przedmiot zobowiązania pracownika w ramach stosunku pracy należą osobiste (nie może on wyrećczyć się w pracy inną osobą) i odpłatne jej wykonywanie w warunkach podporządkowania. Dla stwierdzenia cechy podporządkowania typu pracowniczego z reguły wskazuje się na takie elementy jak: określony czas pracy i określone miejsce wykonywania czynności, podporządkowanie pracownika regulaminowi pracy oraz poleceniom kierownictwa co do miejsca, czasu i sposobu wykonywania pracy, obowiązek wykonywania poleceń przełożonych.

Zgodnie ze stanowiskiem judykatury stosunek ubezpieczeniowy jest następczy wobec stosunku pracy i powstaje tylko wówczas, gdy stosunek pracy jest realizowany. Jeżeli stosunek pracy nie powstał bądź też nie jest realizowany, wówczas nie powstaje stosunek ubezpieczeniowy, nawet jeśli jest odprowadzana składka na ubezpieczenie społeczne (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia z dnia 17 stycznia 2006 roku III AUa 433/2005, Wspólnota (...)). Podleganie pracownikemu tytułowi ubezpieczenia społecznego jest uwarunkowane nie tyle opłacaniem składek ubezpieczeniowych, ile legitymowaniem się statusem pracownika faktycznie świadczącego pracę w ramach ważnego stosunku pracy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2005 roku o sygn. akt II UK 43/05, OSNAPiUS rok 2006/15 – 16/251).

W przedmiotowej sprawie organ rentowy stanął na stanowisku, że umowy o pracę z dnia 31 maja, 1 czerwca oraz 31 sierpnia 2019 r. zawarte między K. W., a T. K. są nieważne bowiem zostały zawarte dla pozorów.

W myśl art. 83 § 1 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Jeżeli oświadczenie takie zostało złożone dla ukrycia innej czynności prawnej, ważność oświadczenia ocenia się według właściwości tej czynności.

Z czynnością prawną pozorną mamy do czynienia wówczas, gdy występują łącznie następujące warunki: oświadczenie woli musi być złożone tylko dla pozorów, oświadczenie woli musi być złożone drugiej stronie, adresat oświadczenia woli musi zgadzać się na dokonanie czynności prawnej jedynie dla pozorów, czyli być aktywnym uczestnikiem stanu pozorności. Pierwsza i zasadnicza cecha czynności pozornej wyraża się brakiem zamiaru wywołania skutków prawnych jakie prawo łączy z tego typu treścią złożonego oświadczenia. Jest to zatem z góry świadoma sprzeczność

między oświadczonymi, a prawdziwymi zamiarami stron, czyli upozorowanie stron na zewnątrz i wytworzenie przeświadczenia dla określonego kręgu (otoczenia), nie wyłączając organów władzy publicznej, że czynność o określonej treści została skutecznie dokonana. Jednakże zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, wyrażonym w wyroku z 14 marca 2001 roku (opubl. OSNAP 2002/21527, nie można przyjąć pozorności oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę, gdy pracownik podjął pracę i ją faktycznie wykonywał, a pracodawca świadczenie to przyjmował. Nie wyklucza to rozważenia, czy w konkretnym przypadku zawarcie umowy zmierzało do obejścia prawa lub sprzeczna z zasadami współżycia społecznego. (art. 58 § 1 kc w związku z art. 300 kp).

Stosownie do treści art. art. 58 § 1 kc Czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy.

Nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego. (§ 2)

Sąd Okręgowy w Łodzi podziela również pogląd Sądu Najwyższego (wyrok z dnia 25 stycznia 2005 roku, II UK 141/04, OSNP 2005/15/235), w którym stwierdza się, iż stronom umowy o pracę, na podstawie której rzeczywiście były wykonywane obowiązki i prawa płynące z tej umowy, nie można przypisać działania w celu obejścia ustawy. (art. 58 § 1 kc w zw. z art. 300 kp).

Nadto nadmienić należy, iż w niniejszej sprawie to na organie rentowym spoczywał ciężar dowodu, że strony umowy o pracę złożyły fikcyjne oświadczenia woli, a więc, że nie miały zamiaru wywołania żadnych skutków prawnych, gdyż pracownik nie podjął wykonywania pracy na podstawie umowy o pracę, a pracodawca świadczenia tego nie przyjmował. Z tych bowiem faktów organ rentowy wywodzi skutki prawne (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2007 roku, I UK 269/2006, LEX nr 328015).

Przekładając powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy wskazać należy, że organ rentowy wykazał w toku postępowania, że T. K. i K. W. łączyły pozorne umowy o pracę.

W ocenie Sądu o pozorności umów o pracę świadczą już same okoliczności ich zawarcia. Wnioskodawczyni jest córką płatniczki, przed podpisaniem pierwszej umowy była zarejestrowana jako bezrobotna bez prawa do zasiłku, zaś w okresie od 6 maja do 31 sierpnia 2019 r. była niezdolna do pracy z powodu urazu kolana i była także konsultowana onkologicznie. Pomimo niezdolności do pracy strony podpisały (upozorowały zawarcie) dwie umowy o pracę, gdzie jako daty zawarcia wskazano 31 maja oraz 1 czerwca (sobota) 2019 r.; w dniu 31 sierpnia 2019 r. pomimo, że ubezpieczona jeszcze w tym dniu była nadal niezdolna do pracy zawarto kolejną umowę o pracę na czas nieokreślony, natomiast już we wrześniu 2019 r. korzystała z urlopu wypoczynkowego, a od 1 października 2019 r. stała się ponownie niezdolna do pracy. Nadto uwypuklić należy, że orzeczenie lekarskie z dnia 2 września 2019 r. o zdolności do wykonywania pracy wystawiono na wyraźną prośbę ubezpieczonej, poprzedzoną dobrowolną rezygnacją z dalszego leczenia.

Zatem już z punktu widzenia samego faktu niezdolności do pracy istniały ewidentne przeciwwskazania do wykonywania przez T. K. pracy w spornym okresie.

Powyższe zdaniem Sądu wyklucza, aby miała ona faktyczną możliwość podjęcia pracy wynikającej z podpisanych umów o pracę, co samo w sobie świadczy o braku zamiaru wykonywania przez nią przedmiotowego zatrudnienia.

Podkreślić także trzeba, że do obowiązków wnioskodawczyni miało należeć:

drukowanie faktur, odbieranie poczty, w razie nieobecności innych pracowników też zajmowanie się klientami, sprawdzanie zgodności dostarczonego towaru, ceny i prawidłowość zastosowania rabatu przez producenta z fakturą, jakości tego towaru, miała także w późniejszym okresie wyciągać miesięczny zysk i zliczać montaż. Wysokość prowizji obliczanej od obrotu wyciągała płatniczka. W tej firmie była jedna skrzynka e – mailowa, ale wiadomości wysyłane przez danego pracownika były podpisywane jego imieniem i nazwiskiem. Faktury w firmie płatnika były wystawiane

w programie (...), do którego pracownicy mieli swój indywidualny login. Od 2020 r. ubezpieczona miała wystawiać faktury i podpisywać je.

W licznych przedstawionych i zweryfikowanych dowodach w postaci faktur VAT, w tym wystawionych na płatnika bądź przez płatnika i będących w posiadaniu bezstronnych osób trzecich, tj. kontrahentów brak jest jakiegokolwiek adnotacji (podpis sprzedawcy bądź podpis klienta) ubezpieczonej ze spornego okresu, przy czym nie był nawet wymagany osobisty odbiór faktur VAT i były one przesyłane drogą e - mailową.

Wskazać także należy, że mimo nadania pracownikom loginu w programie (...) brak jest dokumentacji elektronicznej z loginem T. K. ze spornego okresu oraz korespondencji e – mailowej prowadzonej przez wnioskodawczynię. Przedłożona korespondencja dotyczy okresu już po dacie wydania zaskarżonej decyzji.

Żaden z kontrahentów firmy płatnika nie potwierdził, by to właśnie bezpośrednio z ubezpieczoną w spornym okresie dokonywał jakichś ściśle określone czynności, by to ona go obsługiwała.

W okresie niezdolności do pracy T. K. pracodawca nie zatrudnił nadto nikogo na jej miejsce, a jej obowiązki mieli wykonywać płatnik oraz pozostałe pracownicy, jednakże żadna z nich nie otrzymała z tytułu przejęcia innych obowiązków dodatkowego wynagrodzenia.

Powyższe okoliczności jednoznacznie świadczą o tym, że wykonywanie czynności pracowniczych powierzonych rzekomo odwołującej na podstawie spornych umów o pracę miało charakter pozorny, a jeśli nawet przyjąć, że T. K. wykonywała pewne drobne czynności podczas orzeczonej niezdolności do pracy, to pomagała jedynie w ten sposób córce. W żadnym zaś razie nie ma podstaw do twierdzenia, że wykonywała je w reżimie pracowniczym.

Pracodawca nie zatrudnia pracownika, aby dać mu pracę, źródło utrzymania i stworzyć ochronę ubezpieczeniową, ale dlatego, że istnieje realna potrzeba gospodarcza pozyskania nowego pracownika.

W świetle wskazanych okoliczności przyjąć należy, zgodnie z twierdzeniem organu rentowego, iż przedmiotowe umowy o pracę opatrzone datą 31 maja, 1 czerwca i 31 sierpnia 2019 r. były pozornymi umowami o pracę. Strony sporządziły je bowiem wyłącznie w celu objęcia wnioskodawczyni ubezpieczeniem pracowniczym, a w konsekwencji zapewnienia świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

Nie zostało bowiem wykazane w toku postępowania, by fakt zatrudnienia T. K. wynikał z rzeczywistej potrzeby pracodawcy oraz by w spornym okresie faktycznie świadczyła ona pracę w ramach stosunku pracy. Okoliczność, że ubezpieczona przebywała na terenie zakładu pracy swej córki i pomagała jej w pewnych pojedynczych czynnościach w okresie orzeczonej niezdolności do pracy absolutnie nie świadczy o tym, że wykonywała na rzecz płatnika pracę na podstawie umowy o pracę.

Tym samym przedmiotowe umowy o pracę jako pozorne są nieważne w świetle art. 83 § 1 k.c. i nie wywołują skutku w postaci objęcia obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi. Z całokształtu okoliczności przedmiotowej sprawy wynika bezsprzecznie, że między stronami umowy było porozumienie odnośnie pozorności. O pozorności bowiem decyduje liczba dowodów pośrednich, czyli brak racjonalnego postępowania, jak w tym przypadku.

Pozorne umowy nie wywołują zaś żadnych skutków prawnych, także w prawie ubezpieczeń społecznych. Nie mogą więc stanowić uprawnionego tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym, nawet w sytuacji gdy była odprowadzana składka na ubezpieczenie społeczne.

Mając powyższe na uwadze, Sąd w oparciu o treść art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., oddalił odwołania uznając tym samym prawidłowość wydanej w dniu 23 marca 2020 r., decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w Ł..

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r. poz. 1800 t.j. z późn. zm).

K.B